

PROLETARSKI PRAPOR

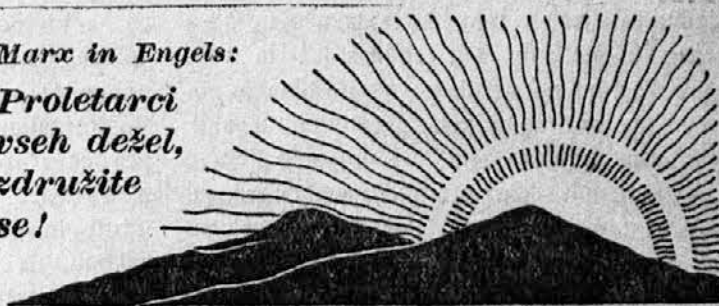
== Glasilo ==

...avške stranke Jugoslavije (komunistov).==

Izhaja vsako sredo in soboto. Posamezne številke 1 K, mesečno 8 K. - Uredništvo in uprava lista je v Ljubljani, Krekov trg št. 10.

Marx in Engels:

Proletarci
vseh dežel,
združite
se!

Proletarijatu balkansko-podonavskih dežel!

Komunističnim strankam in organizacijam Bolgarske, Rumunije, Jugoslavije, Grške in Turške!

Sodrug delavci in komunisti!

Tretja Komunistična Internacionala z radostjo pozdravlja komunistični pokret v balkanskih deželah. Sijajna zmaga bolgarske komunistične stranke pri volitvah v sobranje, velike delavske demonstracije, ki se v zadnjem času pojavljajo po vsi Bolgariji in se čisto končujejo s krvavimi spopadi z vojsko, val gospodarskih in političnih štrajkov v Rumuniji, ki traja cela leta, krvava demonstracija bukareškega proletarijata v decembru 1918. leta, ki se je končala z umoritvijo devetih delavcev, zunanja priključitev jugoslovanskega proletarijata Tretji Komunistični Internacionali — vsi ti dogodki jasno pričajo o revolucijonarni orijentaciji balkanskega proletarijata, ki izraža voljo, da gre po stopinjah ruskega in madžarskega — k diktaturi in upostavljenju sovjetske oblasti. Popoln poraz ruskih kontrarevolucionarjev, ujetje Kolčaka, popolno uničenje Jideničeve vojske, poraz Denikina, približanje rusko-ukrajinske rdeče armade Odesi in Dnjestrju, polet revolucijonarnega pokreta v Nemčiji in razpadanje, ki se vedno bolj javlja v vrstah kapitalističnih držav — vse to je nov podkrep razvoju proletarskega komunističnega pokreta na balkanskem polotoku. Zmaga mora biti na strani komunistov. Ta misel mora ležati globoko v zavesti ne samo proletarijata, ampak tudi kmetijskih mas balkanskih držav. Radi tega morajo komunistične stranke in organizacije balkansko-podonavskih držav razpršiti vse zmote, ki jih skušajo nasprotniki osvobođenja delavcev in kmetov razširiti o našem programu. V prvi vrsti je treba ovreči njihov omiljeni argument, češ, da je balkanskim državam radi njihove zaostalosti usojeno, da ostanejo brez proletarske revolucije. Tem razširjenim argumentom morajo balkanske komunistične stranke postaviti nasproti — analizo politično-ekonomskih odnošajev, ki so bili ustvarjeni med vojno in po njej, odnošajev, ki z odločno jasnostjo kažejo: da za delavske mase balkansko-podonavskih držav ni in ne more biti drugega izhoda iz njihovega nepojmljivo težkega položaja kot proletarska revolucija. Program in metode borbe, ki jih je s težkimi in krvavimi izkušnjami skoval ruski proletarijat v teku svoje triletnje revolucije — čisto odgovarjajo interesom proletarskih mas v vseh državah, tudi v balkansko-podonavskih. Po svojem zemljepisnem in gospodarskem položaju so balkansko-podonavske države že davno v območju interesov imperijalističnih držav. Stremljenje caristične in kapitalistične Rusije k Sredozemskemu morju, imperijalistične Avstrije in Nemčije k obalam Egejskega morja, k Mali Aziji in Mezopotamiji, boj Anglije, Francije in Italije radi nadvlade nad Sredozemskim morjem, v Egiptu ter Mezopotamiji — vse to se je križalo, spopadalo na balkanskem polotoku, ki je centralni vozlov poti, ki vodijo na jug in k bližnjemu in daljnemu vzhodu. Krvava borba med imperijalističnimi razbojniki radi nadvlade na Balkanu je trajala že veke. Kakor hitro so oni sami onemogli in izčrpali, so prenehali vojevati, tedaj so se spremenili balkanski vladajoči razredi v njihove agente in nadaljevali to vojno med seboj.

Zadnja velika imperijalistična vojna se je začela na Balkanu, njena predgraja je bila balkanska vojna 1912—1913, ki ni prinesla popolne zmage niti eni niti drugi skupini in ki je izzvala, da so stopile v vojno leta 1914. velike imperijalistične države radi končne rešitve vprašanja o gospodstvu na Balkanu, o gospodstvu nad velikimi poti, ki vodijo v Azijo preko Sredozemskega morja. Da bi balkanske države pritegnili v vojno, ki so jo vojevali, so imperijalistični gospodarji izkoristili stremljenje njihovih buržuazij za terito-

rijalnimi zavojevanji, odpirajoč jim razglede na »Veliko Bolgarsko«, »Veliko Srbijo«, »Veliko Rumunijo«. Hujskali so narod proti narodu, dajali jim denar, da se oborože, medtem ko so jemali v svojo zalogo njihova izvozna bogastva, rudnike, gozdove, surovine in jih na ta način faktično izpreminjali v svoje kolonije.

Vojna se je končala z zunanjo zmago antante. Rumunija, Srbija in Grška so dobile ogromne kose ozemlja, povečale so dvakrat ali celo trikrat svoje teritorije. Bolgarija je bila takorekoč razdeljena med svoje grabežljive sosedje. Turčijo čaka popolna razdelitev, njene prebivalce usoda židovskega plemena, spremenjenje v narod brez ozemlja.

A zmagovalne balkanske države morajo plačati pokroviteljstvo antante s ceno faktičnega žrtvovanja svoje politične in ekonomske neodvisnosti. Razen desetih milijard posojil, ki so jih morale vzeti za vojevanje, se je njihov državni dolg še povečal z odgovarjajočimi deli dolgov Turčije in Avstro-Ogrske. V strahu za usodo svojih kapitalov, svojih vrednostnih papirjev so si angleški, ameriški in francoski borzjanci izposlovali v Verzajski in Senžermenski mirovni pogodbi pravico kontrole in umešavanja v železničarske in carinske zadeve tako Rumunije kakor Jugoslavije. Predajajoč na milost in nemilost mnogo tujcev, Bolgarov, Albancev, Madžarov, Nemcev, Ukrajincev in Rusov, rumunskemu bojarstvu razredu in razbrzdani rumunski birokraciji — je Vrhovni svet v Parizu ohranil petim velikim državam pravico, da lahko izkoristijo narodne manjšine kot sredstva pritiska proti Jugoslaviji, Rumuniji in Grški v svrhu dosege vseh gospodarskih in političnih koncesij. Senžermanska mirovna pogodba garantira narodnim manjšinam pravico apelacije proti narodnem zatiranju od strani jugoslovanske in rumunske buržuazije, pravico, ki za zatirane nima pomena, pač pa more v rokah velikih držav vedno služiti kot sredstvo, ki ga v svoje interese izkoristijo, kadar se jim ljubi.

V gospodarskem in političnem oziru je položaj delavskih mas v zmagovalnih državah ravno tako katastrofalen kot v premaganih. Potem ko so vsa svoja sredstva potrošile za vojno, izčrpale vse svoje gospodarske izvore, razdejale industrijo, vaško proizvodnjo, so kapitalistične vlade balkansko-podonavskih držav dovedle narodne mase do osiromašenja, do popolnega izumiranja, do znižanja mezd z istočasno kolosalno naraščajočo draginjo življenjskih potrebščin in blaga. Vse to je naravno izzvalo s strani narodnih mas težnjo k odporu potom vedno večjega števila štrajkov. Nade premagane bolgarske buržuazije, ki je brez protesta predala svoja ozemlja in ljudi v tujinsko robstvo, da bo kot nemška buržuazija z ohranjenjem »miru in redu« v svoji državi s pomočjo najhujših represalij in z večnim uboganjem svete zveze imperijalističnih držav našla pri njih sodelovanje in pomoč — ravno tako kot nade Rumunije, Grške in Jugoslavije, da bodo dobile to pomoč s strani svojih zaveznikov za usluge v vojni — vse te nade so se pokazale kot varljive. Kapitalisti Anglije in Francije, ki se sami v svojem kaosu ne spoznajo, da bi vzpostavili svojo industrijo in svoj promet, nikakor ne bodo v stanju dati kakršnokoli pomoč balkanskim državam. Nasprotno, one bodo v bodoče še bolj uporabljale te zemlje kot izvor surovin in trge za blago, ki nim ni potrebno. Ropanje balkanskih držav do gole kože, tako sovražnih kot zavezniških, se bo vršilo v bodoče s še večjo neusmiljenostjo. Boji za osvojevanje rumunskih virov nafte med ameriškim kapitalom z ene in anglo-francoskim z druge, jasno kažejo, da

zavezniki nikakor ne mislijo pustiti rumunsko buržuazijo, da sama izkoristi svoje zmage.

Pogledi v bodočnost, ki čaka balkanske narode, v zahvalo razbojniški politiki njihovih vlad, so še hujši, kot ti v sedanjosti. Novo nacionalno grupiranje, izvršeno po razpadu Avstro-Ogrske in propadu Bolgarije in Turčije, je zvožlalo nacionalni problem na Balkanu še bolj kot pred vojno. Pod vlado zmagovalcev je pripadlo mnogo več tujih nacionalnih elementov politika narodnega zatiranja, militarizma z naravno posledico, da zatirani težijo k osvobođenju, ne samo da ni prestala, ampak dobiva vedno širše oblike. Proti težnji birokratsko-kapitalistične oligarhije iz Srbije za hegemonijo v državi vstajajo enako makedonski Bolgari, Albanci, Hrvati, Črnogorci in Slovenci. Proti rumunski oligarhiji se ne bodo borili samo bolgarski in turški kmetje iz Stare in Nove Dobrudže, katerih posestva ropajo rumunski bojarji, nego tudi Madžari in Nemci iz Erdelja, Rusi in Ukrajinci iz Bukovine. Proti vladavini grške trgovsko-spekulantske in oderuške buržuazije se bodo borili enako Albanci iz Epira, turški in bolgarski kmetje iz Tracije.

Nova doba še hujše nacionalistične agitacije, nacionalnega zastrupljanja in nacionalno-buržuaznih vojen proti balkansko-podonavskim narodom. Samo proletarijat s svojo zmago more preprečiti novo katastrofo in osvoboditi delavske in kmetijske mase gospodarskega in nacionalnega zatiranja, kateremu so jih predale domača in mednarodna buržuazija. Samo zmaga delavske in kmetijske proletarske diktature more ujediniti v eno federativno sovjetsko socialistično balkansko-podonavsko republiko vse balkanske narode in osvoboditi jih kakor od veleposestniško-kapitalistične eksploatacije svoje in tuje buržuazije in kolonialnega robstva tako od nacionalne razdrobljenosti. Komunistična stranka je pozvana po odnošajih, da na balkanskem polotoku igra široko vlogo, kot v čisto nacionalnih kapitalističnih državah, kjer ne obstoja nacionalno vprašanje. K razumevanju te velike vloge komunizma na Balkanu morajo biti usmerjeni vsi napor balkanskih komunističnih strank.

V dani pripravljivi fazi socialistične revolucije je dolžnost balkanskih komunističnih strank, da hkratu s svojim notranjim delom obrnejo najresnejšo pažnjo na jačenje medsebojnih vezi in na vzporednost akcij. Izkušnja madžarske socialistične republike, ki je padla radi tega, ker ni našla pomoči od strani rumunskih, jugoslovanskih in čehoslovanskih delavcev, pač pa bajonete armad njihovih vlad, jasno kaže: da so delni izstopi in separatični pokreti v balkanskih deželah eventualno (lahko) pred podobno nevarnostjo. Ta nevarnost se more prepoditi samo z ustvarjenjem ene same komunistične stranke v teh deželah, ali — če tega v danem trenutku razmere ne bi dopustile — z ustvarjenjem enega skupnega vodilnega aparata.

Drugi odstavek iz izkušenj sovjetskih republik, ki naj si ga zelo dobro zapomnijo balkansko-podonavske komunistične stranke je tale: nujno je pritegniti v komunistični pokret poleg delavskih mas tudi široke sloje delavskega ljudstva z vasi, v prvi vrsti vaško sirotinjo, male in srednje posestnike. Zmaga in obdržanje sovjetske oblasti v Rumuniji, Bolgarski, Grški, Jugoslaviji, Turški, v vseh balkanskih državah bo zavisela od umetnosti razširjevanja vpliva komunistične stranke na kmetijske mase. Veliko razredno sovraštvo rumunskih, besarabskih in bukovinskih kmetov napram njihovim spahijem, sovraštvo bosanskih, macedonskih in hrvatskih kmetov napram begom, spahijem in veleposestnikom, ki so ohranili svojo oblast ravno tako, kakor so jo imeli pod Habsburžani, silno vstopanje

kmetske sirotinje v Bolgarski, Traciji in Jugoslaviji v vrste komunistične stranke bo rešilo zmago proletarijata na Balkanu. Vsak dogmatizem, tudi kadar se krije v komunistična gesla, ki odstranja kmetske mase od komunistične stranke, je škodljiv za zmago delavske in kmetske revolucije. Mnogo znamenj kaže, da je revolucija na Balkanu blizu. A ni dovolj, da balkansko-podonavski proletarijat vzame oblast v svoje roke. Mora jo znati tudi obdržati. Mora se radi tega dobro upoznati z izkušnjo proletarske komunistične borbe v drugih državah. Ne sme pozabiti izkušnje ruske proletarsko-kmetijske revolucije, ki se je obdržala ne samo radi posebnih zgodovinskih, geografskih in političnih razmer Rusije, ampak se ima zahvaliti močni organizaciji ruskega proletarijata, ki ni prenehal z revolucionarno borbo proti carizmu desetletja, ki pa je, brez ozira na vse to, vzel oblast v svoje roke šele takrat, ko je bil pripravljen maksimalne pogoje za svojo zmago, maksimalne, da to zmago obdrži. Pot k proletarski oblasti ni posejan samo z zaprekami, ampak tudi s strahotami. To bo pa mogoče samo, če bodo komunistične stranke v vseh deželah balkanskih in resnici predstavljale organizirano voljo proletarijata in če bo obstojala nad vsemi balkansko-podonavskimi komunističnimi strankami ena sama revolucionarna fronta.

Živele balkanske komunistične stranke! Živela balkansko-podonavska socialistična sovjetska federacija! Živela svetovna federacija! Moskva, predsednik izvrševalnega zbora tretje internacionale.

Kako se pripravlja angleški proletarijat na diktaturo.

O angleškem delavstvu je močno razširjeno naziranje, da je bolj konservativno kakor socialistično. To napačno naziranje je nastalo pač vsled tega, ker polaga angleško delavstvo večjo važnost na močne strokovne organizacije kakor na politične. Toda s tem je doseglo, da predstavljajo njegove strokovne organizacije silo, ki je ni tako lahko izločiti iz gospodarskega življenja celokupnega naroda. Sedaj se je pojavilo med angleškim delavstvom novo stremljenje, ki gre v bistvu za istim ciljem kakor orjaški boj ruskega delovnega ljudstva. Pot se seveda močno razlikuje od poti ruskega proletarijata. Ta si je pridobil najprej politično moč in s trdom in požrtvovalnim delom gre sedaj za tem, da si pribori in utrdi gospodarsko moč. Angleški proletarijat gre ravno nasprotno pot: najprej hoče ustvariti gospodarski temelj za svojo politično moč v bodočnosti. Vedno jasnejše postaja proletarijatu vsega sveta, da mora izbirati za dosego enotnega cilja različna pota. S tega vidika je nadvse poučno novo stremljenje angleškega delavstva in v naslednjem podajamo opis tega stremljenja.

Angleški sodrug Fred S. Dent je priobčil v dunajski socialistični reviji »Neue Erde« članek o novi organizaciji. Dent piše:

»Angleška cehovska zveza (National Guilds League) je organizacija, ki ima namen vzpostaviti družbo po načelih socializma. Njeni člani so socialisti vseh barv, od katerih pripadajo mnogi eni izmed socialističnih strank. Zveza sama pa je skupina propagande za razredni boj in njeno glavno delo gre za tem, da ojači strokovne organizacije v razrednem boju in da jih izgradi za orodje za diktaturo proletarijata, kadar bo ta potrebna. Kajti vsi njeni člani priznavajo, da bo diktatura najbrže potrebna in večina je mnenja, da bo potrebna direktna akcija ali celo cela vrsta direktnih

akcij, da si osvoji delavstvo moč. Cehovski socialisti zatrjujejo, da bodo te akcije trajale le malo časa, ako bodo predpriprave temeljite in da ne bo treba uvajati kakršnegakoli terorizma.

Cehovski socializem temelji na neoporečnem naziranju, da ima vsak človek dvojno gospodarsko vlogo, namreč kot producent in kot konsument. Zato stremi po takšni obliki socialistične družbe, v kateri bo obstojala dvojna, na tem dejstvu zgrajena demokracija in da bo država v svoji sedanjí obliki ali sploh popolnoma izginila ali pa bo obstojala s popolnoma izpremenjeno funkcijo, namreč kot demokracija konsumentov. Kot važnejšo stran gospodarskega udejstvovanja vsakega človeka smatra cehovski socializem njegovo vlogo kot producent in na to polagamo največjo pažnjo. To delo olajšuje okolščina, da polaga delavska stranka (Labour Party), pri kateri je cehovska zveza včlanjena, veliko važnost na občinske volitve in sicer zato, ker dajejo občine prvo priliko za »revolucijonarno gimnastiko« in zato, ker je bistvena strategična točka za dosego in izvrševanje politične moči ta, da dobi delavstvo v svoje roke vladavo v občini.

Cehovska zveza je našla pri izvrševanju svoje naloge — pripraviti demokracijo producentov v strokovnih organizacijah ono vezano moč, ki jo je treba spraviti sedaj le v tek, da dosežemo cilj. Zato deluje neutrudljivo za tem, da združi vse delavstvo — manualno in duševno v strokovnih organizacijah. Njen zadnji uspeh na tem polju je bil, da je ustanovila strokovno organizacijo visoko plačanih duševnih delavcev, ki so na vodilnih mestih. Mnogo napora porabimo v to, da obvarujemo strokovne organizacije pred stavkovskimi. To smo dosegli tudi že do tako visoke stopinje, da na stotine sporov ne dozori do stavke, ker bi pomenjala stavka hkratu blokado podjetja od delavcev vseh strokovnih organizacij. Pred kratkim je bila stavka holandskih pristaniških delavcev in angleški delavci so pridržali vse holandske ladje v angleških lukah, ker se jih niti eden ni dotaknil z delom.

Kadar bo razredna enotnost — vsaj skoraj do popolnosti — dosežena, tedaj pride naloga, da pretvorimo delavce v industrijske zveze. To pomenja, da bodo združeni vsi mezdni delavci ene in iste industrije v eni sami obratni organizaciji (ene tovarne, ene trgovine, enega gledališča itd.) namesto, da se organizirajo po strokah in da bodo zvezane vse krajevne organizacije producentov ene in iste industrije potom centralne zveze. Za prehodno dobo bo seveda potrebno, da zveze po strokah, zlasti onih kategorij, katerim pripisuje javno mnenje višje eksistenčne pogoje, prenehajo. Treba jih je pripraviti do tega, da uvrste svoje člane v industrijske organizacije svojega obrata. To bo zlasti potrebno pri zdravnikih, ki delujejo kot tovarniški zdravniki, ali pri arhitektih, ki so zaposleni pri stavbnih tvičkih.

Ena najobčutnejših slabosti delavskega razreda je njegova sedanja nezmožnost, da bi pridržal svoje duševno višje stoječe člane. Ti postajajo zagovorniki kapitalizma, ko vedno napredujejo v zahvalo za izdajstvo nad svojim razredom. To bo treba izpremeniti. Delavce je treba najmanj pripraviti do tega, da odrečejo delo pod delovodji, ki so bili stavkovskazi v kaki splošni stavki. Toda obstati pa morajo tudi na pravici, da zavrnejo nezmožnega predstojnika in stremeti za pravico, da izvolijo sami svojega delovodjo.

Manj težko je od konsumentске strani. (Če govorim o »producentu« in »konsumentu«, mislim vedno eno in isto osebo). Organizacije konsumentov naj bi bile zgrajene vedno po zemljepisni legi. Vzrok za to je enostaven:

